

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pol-oleta 13 Din, četrtletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 180 in pri večkratni objavi po 140 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 1.

Ljubljana, dne 1. januarja 1925.

Leto IV.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem čitateljem „Lesnega delavca“

uredništvo in upravnništvo.

Srečno novo leto!

Zopet je eno leto za nami. Leto, ob katerega začetku se je porajalo mnogo upov v boljšo bodočnost in ki je prineslo mnogo razočaranj. Nov koledar še ni pribit in že se nam usiljuje misel na oni čas, ko smo ravno pred enim letom in ravno na istem mestu obesili koledar, katerega zadnje ostanke smo ravnokar odstranili.

Ob enem s to mislijo pa se nam pojavlja nešteto drugih misli, ki po največ spadajo v dobo zadnjega leta, toraj v tisto dobo, kateri je bil izrabljeni koledar namenjen. Te misli pa so zelo raznovrstne in v bistvu precej podobne bazarju, v katerem je vse mogoče pomešano na razmerno omejenem prostoru. Še bolje rečeno: naše misli so otvorile pred očmi dolgo predstavo kinematografskega filma in slike na tem filmu so precej natančen seznam onih beležk, katere smo v pretečenem letu skrbno beležili v dnevnik.

V ozadju velikanske slike opazamo še vedno kakor pred enim letom dolgo mršavo žensko postavo v spremstvu glada in bede in zdi se nam, da se je že prerila precej v ospredje. Novi davki in podražene življenske potrebščine, pomnoženi izdatki za vojsko, prenapolnjene bolnišnice in neštete množice brezposelnih, vse to se nam prikazuje znova in v veliko pestrejših barvah nego pred enim letom.

Še stojimo pred utisom, ki ga nam je zapustila svetovna vojna in ki ga najbolj občuti stavbinsko delavstvo. Nehote se nam usiljuje čut rožljanja z orožjem, ki ga spremljajo potoki prelite proletarske krvi, in katero bi tudi sedaj brez vsakega pomisleka žrtvovala poživiljena kapitalistična druhal zlatemu teletu, če bi se ne bala močne skupine odločnih mož in žena, ki hladnokrvno svoje roke križaje dajejo sliki vzvišen čut varnosti. Krvavordeč prapor vihra nad njih glavami in iz pogleda vsakega posameznika švigajo iskre skrajne odločnosti, ki jemljejo vid onim, ki so združeni na nasprotni strani pod mogočnim črnim baldahinom vstajajoče reakcije, ki se skriva za ustavopravnimi programi centralizma in avtonomizma. Tu

krepke in čvrste postave žuljavih rok in napetih mišic — tam ogromni trebuhu na slabotnih nožicah in oveneli obrazi, iz katerih gleda strah in bojazen.

To je končni prizor menjajočih se slik in ta nas živo spominja, da smo se z vstopom v novo leto zopet za korak približali tistemu cilju, po katerem hrepeni ves izkoriščani svet.

In ravno leto 1924 je, ki nam bo v bodočih bojih nudilo priliko, izpopolniti naše znanje in urediti naše bodoče delovanje, kajti pojavi, ki smo jih v tem letu doživeli, so bili povsem novi in so nam pokazali, da je nasprotnik pripravljen na vse in da je tudi naša dolžnost izpopolniti naše orožnice in se pripraviti na bodoče boje, ki bodo tem dolgotrajnejši, tem slabejša je naša organizacija. Naš uma svitli meč bo treba očistiti raznih rjav. Obrusiti bo treba raz njega vse narodnostne in verske hibe ter separatističnih stremljenj, ki onečiščajo njegovo bistrost. To delo sicer ne bo lahko, toda ker nam trdi brus socializma jamči uspeh, zato tudi ne smemo in ne moremo prej odjenjati, dokler orožje v naših rokah ni tako kristalno čisto, kakor mora biti.

Je le treba še dokazov, da nam manjka dobra in enotna organizacija? Marni smo bili v zadnjih mesecih priče gnusne kravje kupčije, ki so jo sklepale meščanske stranke z vladami. Kako nam kradejo delavske pravice, podaljšujejo delovni čas — kamenje obsekovanja se je vnelo po naših glavah — češ, delavci so lenuhi, zatoraj ne potrebujejo osemurnega delovnega časa — naj se jih zaposluje po deset ur na dan; pomožno ob isti plači.

Tisti pa, ki se ne zanimajo za lastne koristi, bodo zijali, ki so zanesli v vrste organiziranega proletariata razdor in s tem razbili predpogoj zmage — solidarnost.

Vzlic temu pa ne postanemo malodušni, ker vemo, da končna zmaga je nam odločena. Prag novega leta smo prekoračili s sveto prisego v srcih, da hočemo tudi v tem letu napredovati in se zopet za korak približati cilju mednarodnega socializma.

J. K.

Gospodarska kriza.

Dan za dnem se množi število tistih, ki jih meče surov mehanizem kapitalističnega gospodarstva sredi zime na cesto.

Najtežje pri tem pa je to, da stoji pri tem strokovno organizirano delavstvo nasproti silam, ki jih z orožjem svojih strokovnih organizacij niti doseči ne more. Kjer obrati cveto, kjer podjetja služijo, tam je boj za večji košček kruha in pravice lažji. Težak pa je tam, kjer propadajo z delavstvom ob enem tudi obrati in kjer se skrivajo temne sile, ki tlačijo vse

gospodarstvo kakor mora, v neprodni megli kapitalističnega gospodarstva. Človek bi udaril, a ne ve kam naj zamahne.

V tem težkem položaju naj skuša prodreti strokovna organizacija vsaj to meglo. Prinesti je treba več jasnosti v ta vprašanja: spoznanje bo pokazalo tudi sredstva za učinkovitejši odpor.

* * *

Nobeno podjetje si ni mogoče misliti, če mu ne damo na razpolago potrebnega obratnega kapitala. Poleg lastnega kapitala rabi naša industrija tudi izposojen kapital. Če tega ni, podjetja ne morejo obratovati, tudi če bi imela drugače vse predpogoje za razvoj. Glavni vzrok sedanje gospodarske krize je v tem, da je takih kapitalov, ki bi stali na razpolago naši industriji, vedno manj. Kako si je mogoče to razlagati? Mi bomo navedli tozadevno par števil, ki nam bodo nazorno predočile, kako veliko je pri nas pomanjkanje kapitala. Leta 1913 je bilo v 24 hranilnicah na slovenskem ozemlju za 202 milijona predvojnih kron hranilnih vlog. S tem denarjem se je dalo kupiti toliko, kakor danes za 4040 milijonov dinarjev. Danes pa je v teh zavodih gotovo komaj nad 300 milijonov dinarjev. Cele milijarde so izginile, tako da bi moralo vse v industriji zaposleno delavstvo Slovenije, ki zasluži okrog 1000 milijonov dinarjev na leto, cela tri leta popolnoma zastoj delati, ako bi hotelo s svojim delom nadomestiti to izgubo. Na tem primeru se da najbolje videti, kako je igranje z valuto, skakanje denarne vrednosti, tisti faktor, ki je glavni vzrok sedanje gospodarske krize. Vprašali boste: Kam pa so dajale pred vojno naše hranilnice te ogromne zneske? Nad 100 milijonov (vrednost sedanjih 2000 milijonov dinarjev) je bilo posojenih na mestne hiše, v obliki hipotek! Gotovo je bil posojen del teh hipotek tudi industriji. Ves ta denar se je dolžnikom po večini črtal. Tu se je izvršila le prevalitev premoženja iz enih na druge. Vendar ima tudi to usoden vpliv: obubožali so često podjetni ljudje — obogateli pa ljudje, ki s svojim povečanim premoženjem ne vedo kaj začeti.

Nadaljnih 48 milijonov predvojnih kron (960 milijonov dinarjev) so imele naložene zgoraj navedene hranilnice v vrednostnih papirjih. Ti kapitali so zgubili večji del svoje vrednosti. Nje je zapravila našemu gospodarstvu vojna. Naše občine so imele izposojenih 23 milijonov (460 milijonov). (To samo pri naših domačih hranilnicah! Vse večje občine pa

so imele razven tega še velike kredite v Gradcu in na Dunaju!) Ali drug primer! Ljubljanska kreditna banka je imela pred vojno 8 milijonov (160 milijonov dinarjev po odgovarjajoči kupni moči) akcijskega kapitala — danes navaja, da znaša njen akcijski kapital in njene rezerve 60 milijonov dinarjev. Četudi so vane banke svoje rezerve, zlasti realitete nizko ceniti — dokazuje vendar tudi ta primer, da se je vsaj razpoložljiv kapital tudi pri bankah zmanjšal, ne pa zvečal, kakor bi človek na prvi pogled mislil. Tri banke na slovenskem ozemlju so posodile svojim dolžnikom — tu pride v poštev v prvi vrsti industrija — leta 1913 nad 44 milijonov; na menice so posodile daljnih 15 milijonov. Teh 59 milijonov predstavlja danes svoto 1180 milijonov! Ali ima danes naša industrija take kredite?

Res je, da je všteta v zgornjem računu tudi klientela Jadranske banke v Trstu, ki svojega področja ni raztezala v glavnem na sedanje slovensko ozemlje. Vendar pa je na drugi strani vpoštevati, da so financirale veliko podjetij na slovenskem ozemlju dunajske in graške banke, ki so predstavljale tako ogromno kapitalno silo, da bi bile z lahkoto pokupile celo Slovenijo.

* * *

Kdor ima te številke pred očmi, ta bo vsaj nekoliko razumel v čem je najgloblje bistvo sedanje težke gospodarske krize.

Tiskanje bankovcev med vojno in po vojni je imelo za posledico, da so se naložili vojni stroški enostransko na rame tistih, ki so imeli svoje premoženje naloženo v denarju ali so dobivali odškodnino za svoje delo v denarju. Kakor so ta bremena že sama na sebi težka — tako je imel mehanizem tega načina iztirjavanja davkov še to posledico, da so pri tem celi družabni sloji še ogromno profitirali, to pa tako, da je mobiliziran ta profit v nepremičninah. K temu so prišle še nove tovarne.

Vse to je moralo imeti za nujno posledico, da naša industrija nima obratnega kapitala, ki je za vsako industrijsko delavnost predpogoj.

Začenja se obupno tekmovanje za krediti: To žene, kakor vsako povpraševanje, ki je večje kakor ponudba, obrestno mero nevzdržema navzgor. Tako smo prišli že do 25 ali 30 odstotkov! To se pravi tristo, štiristo milijonov je treba iz-

Delavska zakonodaja.

Pravilnik o higienskih (zdravstvenih) in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih.

(Razglašen v „Službenih Novinah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev“ dne 28. januarja 1922.)

Členi 31., 41., 44. in 45. zakona o radnjama kakor tudi §§ 114. in 121. obrtnega zakona, ki velja za pokrajine Hrvatsko, Slavonijo in Vojvodino, potem §§ 74. in 88. a obrtnega reda, ki velja za Slovenijo in Dalmacijo, naposled naredba deželne vlade za Bosno in Hercegovino št. 127.144 z dne 3. februarja 1909 nalagajo vsem podjetjem, katerih se tičejo omenjeni zakoni in naredba, izpolnjevanje izvestnih pogojev glede higienske in socialno-tehnične zaščite delavstva, zaposlenega v podjetjih.

Naslednji higienski in socialno-tehnični predpisi veljajo za vsa podjetja, na katera se razprostirajo zakon o radnjama ali obrtni zakon, obrtni red in omenjena naredba in za katerih integralno izvajanje pri novih podjetjih skrbi inspekcija dela.

Pri že obstoječih podjetjih določi inspekcija dela meje, v katerih naj se naslednji predpisi izvajajo v teh podjetjih; to velja

za primere, kjer je izvajanje varnostnih odredb združeno z večjimi izdatki. Inspekcija dela vpoštevata pri tem potrebo varnostnih ali higienskih odredb po eni strani in ekonomsko moč podjetja po drugi strani.

Tako določi inspekcija dela v vsakem posebnem primeru, katera podjetja morajo prirediti kopalnico, garderobo, sanitetno postajo, uvesti eno ali drugo ventilacijo itd.

Naredbe za uvajanje varnostnih odredb, združenih z večjimi izdatki, izdaja inspekcija dela pismeno ter obenem določa rok, v katerem se mora naredba izvršiti.

Uvajanje ostalih varnostnih odredb je obvezno za vsa že obstoječa podjetja, ko se objavi ta pravilnik v „Službenih Novinah“.

Pritožbe zoper naredbe inspekcije dela se vlagajo po členu 22. uredbe o inspekciji dela pri ministrstvu za socialno politiko, ki jih odobruje, izpreminja ali razveljavlja. V važnejših primerih izdaja ministrstvo za socialno politiko odločbe sporazumno s prizadetimi ministri.

Zoper podjetja, ki se ne ravna po predpisih tega pravilnika, uporablja inspekcija dela zakonske odredbe, določene z zakonom o radnjama ali z obrtnimi zakoni in z uredbo o inspekciji dela.

biti več iz industrije, kakor se je izbilo normalno! To pa pojasni kako je mogoče, da začnejo gospodariti podjetja pasivno — čeprav delavstvo za 20 do 30 odstotkov in več slabše plačujejo, kakor so ga plačevale pred vojno.

* * *

Iz te težke krize ni drugega izhoda, kakor ta, da se forsira prehod k zlati valuti, ki bo nadaljnje skakanje denarja zaustavil.

Treba je uvesti dalje davek na valutne dobičke, ki bi se ga lahko vplačalo v zastavnih pismih, tako, da bi dobili podlago za zunanje posojilo, ki se mora najeti in dati na razpolago naši industriji. Razven tega je treba na znotraj in na zunaj urejenih odnošajev. Vse to se ne da doseči samo s sredstvi strokovnih organizacij. Za to je treba političnega vpliva. Zato je treba z delavstvom čutečega, te probleme umevajočega parlamenta.

Ni nam treba praviti, da to naš dosedanji parlament ni bil. Zato je prikloplo gorje do vrhunca.

* * *

Vse to so problemi, s kojimi bi se morale baviti z obnovo gospodarstva v prvi vrsti odgovorne meščanske stranke. Delavski zastopniki v parlamentu pa naj bi ostro podčrtali, da gineyajo tu celi sloji prebivalstva in da je treba tu učinkovite državne pomoči. Štedite v času tako težkih kriz z neproduktivnimi izdatki, mislite na tiste, ki jih je vrgla država s svojo finančno politiko na cesto.

Država je glavni krivec, država naj izdatno pomaga!

Iz Internacionale lesnih delavcev.

Dansko.

Leto 1924 je lesnim delavcem kakor tudi delavstvu drugih strok prineslo nekaj poviška na plači; drugih posebnih dogodkov ni zaznamovati.

Stanovanjska beda je tudi na Danskem gost. In ravno ta okolnost je v nekaterih panogah industrije, zlasti v stavbeni,

Obča določila.

I. oddelek. Higiena dela.

Prvo poglavje.

Delovni prostori in način njih gradnje.

§ 1.

Delovni prostori. Stavbe, namenjene delovnim prostorom, morajo zgraditi strokovnjaki; ustrezati morajo vsem tehničnim pogojem o gradnji, da dajo vsem zadostno garancijo za varnost oseb, ki se bavijo v njih. V takem stanju jih vzdržuje podjetje.

Prepovedano je, za delovne prostore uporabljati lokale,

ki so razpadni;

ki so izpostavljeni vremenskim nezgodam;

ki so vlažni;

ki so nepristopni solnčni svetlobi.

§ 2.

Prostor in površina. Delovni prostor mora biti tolik, da spada na vsako osebo, zaposleno v njem, najmanj 10 m³ prostornine in najmanj 2 m² talne površine.

V delovnih prostorih, v katerih se razvijajo škodljivi plini, izparine in prah, se mora velikost delovnega prostora povečati po potrebi skladno z veljavnimi predpisi ali z naredbo inspektorja

dvignila zaposlenost. Tudi v ladijski industriji je bila konjunktura dobra. V industriji, ki se peča z izdelovanjem vozov in avtomobilov je bila konjunktura celo jako dobra. Najslabše je odrezala industrija pohištva, ki je neprestano izkazovala 10 do 15% brezposelnih mizarjev.

Večjih mezdnih pokretov v letu 1924 na Danskem ni bilo. Osemurni delovni čas se je na celi črti vdomačil, tako da je ta točka za delavce tako važnega vprašanja prenehala biti sporna. Če bo tudi v bodoče tako ostalo, se seveda predvidevati ne da. Pripomniti je namreč treba, da na Danskem osemurni delovni čas še ni vsidran v zakonodaji, temveč da je osemurni delovni čas izveden le na podlagi kolektivnih pogodb, sklenjenih med strokovnimi organizacijami in delodajalci.

Navzlic stalnemu naraščanju cen živežu zadnjih let doseženi poviški na plačah niso bili posebni. Sicer pa se je na Danskem v splošnem uveljavil sistem indeksa, po katerem se uravnavajo plače, kadar cene naraščajo ali padajo.

Cene živežu so od leta 1914 do leta 1921 poskočile za 164%, pozneje so jele cene padati. To je trajalo do januarja 1923, vendar je pa znašala razlika napram letu 1914 še vedno 98%.

Početek padanja cen živežu je pa bil tudi početek velikanske brezposelnosti, ki je trajala več kot leto dni. Po brezposelnosti je bilo prizadeto približno 50% vsega danskega delavstva. Da so delodajalci v polni meri izrabili priliko brezposelnosti za znatno redukcijo plač, pač ni potrebno še posebej dokazovati. Pojavili so se tudi poskusi preloma osemurnega delovnega časa. Tekom leta 1923 so cene zopet pričele naraščati tako, da je draginja napram letu 1914 zopet za 114% višja. Naravno, da so po indeksu morale narasti tudi plače.

Indeksne številke dokazujejo tudi to, da se realne plače tekom zadnjih deset let niso dvignile. Ipak je napredek v tem, da so sedanje plače dosegle realno vrednost plač iz leta 1914, in to pri znatno skrajšanem delovnem času.

Vzrok novemu naraščanju draginje je vsekakor tudi dejstvo, da je tudi danska krona na svoji vrednosti precej zgubila. Za angleški funt šterlingov je leta 1914 na primer bilo pri zamjenjavi treba plačati 18 danskih kron, danes jih je treba pla-

dela. Posebna oznaka v vsakem lokalu, kjer se vrši delo, mora kazati prostornino lokala in število oseb, ki smejo biti po gorenjem določilu zaposlene v lokalu.

§ 3.

Višina delovnih prostorov. Višina delovnega prostora mora znašati najmanj 3 m, za prostore pod zemljo in pod streho pa se sme znižati na 2'80 m; pod streho se računi srednja višina.

Pri delovnih prostorih, ki že obstoje, se sme dovoliti, da znaša višina 2'50 m, če to dovoljuje narava podjetja, t. j. če se ne razvijajo v delovnem prostoru velika vročina, škodljive pare, plini ali prah in če spada na vsako osebo, zaposleno v takem prostoru, najmanj 12 m³.

§ 4.

Gradbeni način tal. V delovnih prostorih, v katerih so tla iz kamena, opeke, betona ali ilovice, se morajo — če je treba — mesta, kjer se stalno vrši delo, pokriti z lesom ali drugim materialom, slabim prevodnikom toplote, če ne preti navarnost od ognja.

V delovnih prostorih, v katerih se upravljajo večje količine tekočin, morajo biti tla iz nepropustljivega materiala, nagnjena in zvezana s kanalizacijo za odtekanje tekočin. Zveze s kanali morajo biti opremljene s sifoni.

čati 26. Dejstvo, da danska krona svoje vrednosti na svetovnem trgu ni mogla vzdržati je pač prištevati okoliščini, da mora Danska do malega vse potrebne surovine, kakor železo, les, premog itd., in deloma celo nekatere gotove industrijske produkte uvažati, med tem ko sama izvažala le živež, kakor svinjsko meso, sirovo maslo, jajca, ribe in drugo, vsled česar Danska ne more doseči robene aktivne trgovinske bilance.

Tekom zadnjih let se je na danski politični pozornici sicer večkrat ventiliralo vprašanje regulacije uvoznega problema — brez rezultata. Agrarna stranka, ki je v tej deželi dokaj močna, je vsakokratno namero glede regulacije uvoza preprečila.

V času krize in brezposelnosti so se na Danskem porabili ogromni zneski za podpiranje brezposelnih. Koliko je bilo treba žrtvovati za brezposelne dokazuje to, da so brezposelni člani strokovnih organizacij morali plačevati po 5 do 6, in nekaj časa celo po 9 kron tedensko v blagajno za podpiranje brezposelnih. Žrtvovati so torej morali vsak teden po 3 do 4 ure zaslužka samo za brezposelne. Poleg tega je tudi država prispevala znatne zneske. Ko je brezposelni izčrpal podporo pri svoji strokovni organizaciji, mu je država v gotovem obsegu plačevala brezposelno podporo naprej.

Prihodno pomlad se iztečejo skoraj vsi tarifni ugovori. Izgledi na mirno obnovo, odnosno sklepanje drugih, niso baš najboljši. Delavstvo iz razumljivih vzrokov pritiska na povišanje plač in ravno tako delodajalci že sedaj napovedujejo odločni odpor. Vsa znamenja kažejo, da konjunktura ne bo delavcem prijazna.

Gospodarstvo.

Splošen položaj na lesnem trgu se nekaj časa sem ne zpreminja dosti. Čeprav je izvoz vsled znatnega dviga dinarja precej otežkočen, se je v zadnjem času razvijal kljub temu še dokaj povoljno. Izvozilo se je zlasti dosti drv in tesanega lesa. Opažati pa je, da se naši producenti ne morejo prilagoditi potrebam trga, ker imajo precej takih dimenzij tesanega lesa v zalogah, po kakršnih ni povprašanja.

Na delovnih mestih se morajo tla pokriti z lesenimi rešetkami.

§ 5.

Delavnice pod zemljo in pod streho. Samo izjemoma je dovoljeno, lokale pod zemljo in pod streho uporabljati za delovne prostore, in sicer:

Lokali pod zemljo se smejo uporabljati za delavnice samo, če niso v vlažnih tleh in jim ne preti nevarnost poplave;

razen tega, če so zavarovani zoper vlago in zgrajeni tako, da so vsaj od ene strani pristopni solnčni svetlobi; strop pa mora biti najmanj 0'60 m nad zemljo, a tla ne smejo biti globlje od 2'20 m pod to površino.

Taki prostori se morajo dati lahko zračiti in morajo biti suhi.

Prostori pod streho se smejo uporabljati za delavnice samo, če je podstrešje zgrajeno po tistih predpisih, po katerih so zgrajena nadstropja; razen tega, če so tla zavarovana zoper ogenj, ki bi utegnil nastati v nadstropju pod podstrešjem; naposled, če je streha opremljena z ravnim ali poševnim stropom in zgrajena tako, da dopušča naravno razsvetljavo in ne propušča toplote.

Prepovedano je, uporabljati za delavnice:

- stopnice;
- hodnike;

Kakor že celo leto sem povprašuje Italija še vedno po rezanem blagu slabše vrste in se preskrbuje z mizarским blagom prve in druge vrste iz svojih lastnih žag v Trentino. Pred kratkim je Avstrija poskočila pri raznem lesu pri kubičnem metru zopet za 5 do 10 lir, to pa zlasti radi tega, ker čuti, da jugoslovanski trg v zadnjem času ne more delati uspešne konkurence. Italijanski kupci se držijo rezervirano, ker smatrajo, da je porast cen s strani Avstrije le umeten, in pričakujejo, da bodo cene začetkom tega leta zopet padle. Opažati je, da je povpraševanje po bukovem in rezanem lesu malenkostno in da je še neznatno zanimanje za parjene bukovne plohe debelejših dimenzij. Italijanski industrijci so skušali uvoziti velike količine okroglega bukovega lesa, da producirajo sami testone in favole, katere so prejšnja leta v velikih količinah uvažali. Dosti zanimanja je za hrastove frize in bukovno oglje. Ker so pa v Italiji denarne razmere ravno tako desolatne kakor pri nas, so z izvozom precejšnje težave.

Brezposelnost v naši stroki.

Izgleda, kakor bi lesnim delavcem bilo to zimo usojeno izpiti kelih grenkobe do dna. Tik pred božičnimi prazniki je tvrdka Rojina in komp. odredila šesturno delo na dan. Nekaj mizarjev je poleg tega tudi odslovila. Šesturno delo dnevno znači za vsacega prizadetega mizarja zgubo zaslužka za 12 ur na teden, kar znaša pri povprečni plači 7 Din na uro, 84 Din tedensko. Posebno so bili sodrugi mizarji pri tej tvrdki udarjeni ob božičnih praznikih, ko so kar v enem tednu zgubili 196 Din. Tvrdka Rojina in komp. ima veliko delavnico z modernimi stroji. Ona absorbira veliko dela, katerega pa vsled splošne stagnacije v stavbeni industriji ni. Bati se je še hujšega. —

Tudi iz Maribora prihajajo vesti, da se tamkaj nezaposlenost mizarjev opasno širi. Vzrok je isti kakor v Ljubljani — pomanjkanje dela.

V Strnišču pri Ptuj, kjer ima svojo podjetje g. Čuček, tarnajo delavci, da že nekaj tednov in celo mesecev niso do-

dvorišče;
stanovanske prostore.

§ 6.

Tla okoli peči. Okoli ognjišč in odprtih peči kakor tudi okoli odprtine za kurjenje peči morajo biti tla v širini 0'60 m okoli peči zavarovana zoper ogenj.

§ 7.

Okna. Delovni prostori morajo biti opremljeni z zadostnim številom oken, da se opravlja delo v podjetju čim dalje časa pri solnčni svetlobi. Površina vseh oken mora znašati vsaj eno desetino tal.

Preprečiti je treba, da bi direktna svetloba motila osebe, zaposlene v podjetju.

§ 8.

Vrata. Vrata, ki drže iz delovnih prostorov, se morejo odpirati navzven, v večjih delovnih prostorih pa morajo biti prirejena tako, da gre lahko več oseb istočasno skozi nje. Število in porazdelitev izhodov se določi po veljavnih predpisih, v specialnih primerih pa po odredbi inšpektorja dela.

Vrata, ki drže na stopnice, morajo biti prirejena tako, da se z njih odpiranjem ne ovira dohod na stopnice.

bili izplačanega svojega zaslužka. To je za naše pojme v Sloveniji pač nekaj novega, kajti doslej je veljala vedno navada, da se je plača delavcem redno izplačevala. G. Čuček se izgovarja, da je ne vemo koliko milijonov dolžan, da mu vse požro visoki bančni obresti in da ne more dobiti novih kreditov. Da so bančne obresti res oderuško visoki, vemo, da bi se pa bil drugače prebrisani g. Čuček tako daleč „zagalopiral“, nam ne gre prav v glavo. Sicer pa nastane vprašanje, k čemu imajo gospodje svojo Zvezo industrijcev in svojo Trgovsko in obrtniško zbornico. Ali ste dve korporaciji, zlasti pa Zveza industrijcev samo za to tukaj, da hujskate delodajalce, oblasti in vlado proti delavcem? Zakaj vsemogočna, vsestransko upoštevana in povsod uvaževana Zveza industrijcev ne prične kako akcijo proti oderuškim bankam v obrambo svojih članov? Najbrže je g. Šuklju grozdje pre-kislo. Hujskati proti delavcem je enostavnejše in razne sinekure prijetnejše.

Imamo utis, da bi gosp. Čuček ob prevzemu Strnišča bil boljše napravil, če bi se bil lotil le ene panoge produkcije oziroma industrije. Tako pa je uvažal in zopet opuščal cele vrste razne produkcije, za kar pa je primanjkovalo potrebnega izkustva, prakse in znanja.

Bodi kakor bodi, gotovo pa je, da kalamitete ne bo rešil s tem, če onim delavcem, ki morajo ob nedeljah delati službo, bo mesto vsako nedeljo plačeval le vsako drugo. S takim „stiskanjem“ na nepravem mestu se doseže ravno nasproten efekt, ker se s tem delavcem izpodkopava veselje do dela. Tega pa se vsak pameten delodajalec varuje.

Polagoma se širi brezposelnost na vse panoge lesne industrije. Pred kratkim je bilo na primer odpuščeno večje število gozdarskih delavcev na Milanovem vrhu.

V Starem trgu preti nevarnost, da se bodo ustavile vse žage. V tem slučaju pa ni vzrok pomanjkanja dela, pač pa zaostali promet na železnici. Železniška postaja je namreč za-barikadirana z lesom in zato se železnica brani prevzemati novega, dokler nakopičenega ne odvozi. Intervencije so v teku in upati je, da se bo zadeva ugodno rešila.

Marsikateri neorganizirani lesni delavec sedaj čuti na svoji koži, kako se maščuje zanikernost napram strokovni organizaciji. Organizirani brezposelni člani vlečejo seveda podporo kakor jo predpisuje pravilnik, medtem ko nečlani nimajo nobenih dohodkov. Pa „bog pomagaj“, sami so si krivi.

Delavski koledar za leto 1925

Sodrugom lesnim delavcem priporočamo, da si nabavijo praktični žepni „Delavski koledar za leto 1925“. Posamezni koledar stane v platno vezan 14 Din, v polplatno vezan 12 Din. Zaupniki, ki bodo koledar razpečavali, dobe 10% popusta. Naroča se pri „Strokovni komisiji“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6/II.

Ne nasedajte.

V sili hudič muhe je, pravi stari pregovor. Rajnki dr. Tavčar in vsi njegovi pajdaši v tedanji narodnonapredni stranki niso mogli razumeti, da imej tudi delavec kake pravice. Ne glede nato in neoziraje se na take nazore je šlo delavstvo svojo pot in je dospelo danes že tako daleč, da se zdi današnjim demokratom potrebno delati tudi med delavstvom reklamo za se. Prejšnji naprednjaki in sedanji demokrati so eno in isto.

Druzega se na njih ni spremenilo kakor ime. V ostalem so ostali isti posedujoči sloj, isti eksponenti kapitalizma in ista klika advokatov, kakor so od nekdaj bili. Razlika je le ta, da so spremenili svojo taktiko. Popreje so namreč delavca odkrito zaničevali in prezirali, danes se mu pa hlinijo, in to samo raditega, ker pada politična pravica delavčeva danes tudi na tehtnico. Kako pridobiti delavce zase in ga vpreči v svoji strankarski in kapitalistični voz? To je vprašanje, ki je bilo tudi za demokratske doktorje težko rešiti, ker jih delavstvo predobro pozna in jim vsled tega ne zaupa. Treba je bilo nadeti krinko in hliniti delavstvu prijateljstvo, socialnost, humanitarnost itd., da se prikrije pravi namen. Agitatorjev in priganjačev se za denar in dobre službe vedno dobi. Denar pa demokrati imajo in sem ter tje tudi kako službico lahko oddajo.

Da demokratska gospoda svoje „prijateljstvo“ delavcem vidno pokaže, je šla in je na svoje stroške ustanovila neko spako, ki so jo krstili z imenom „Samostojna delavska Unija“. Od začetka so demokrati izdajali tudi nekaj listič „Unijo“, ki naj bi bil glasilo v „Samostojno delavsko Unijo“ z vabljenih delavcev. Ker pa delavcev ni hotelo biti, je list „Unija“ prenehal izhajati. Nekaj časa sem tudi o „Samostojni delavski Uniji“ ni bilo slišati ničesar. Šele sedaj, ko se nahajamo zopet pred volitvami v narodno skupščino so demokrati udarili zopet na boben svoje „Samostojne Unije“. Za reklamo so začeli prirejati predavanja, in da bi pri delavcih bolj vleklo, postavljajo na dnevni red teh predavanj najraje vprašanja o delavskem zavarovanju, o socialni zakonodaji itd. Vsa ta predavanja pa so podobna orehu, ki je od zunaj videti lep, ki pa je znotraj piškav. In ker pri demokratih že mora biti vse doktorsko, zato igra tudi pri teh predavanjih glavno vlogo neki gospod z doktorskim naslovom. Vsa ta predavanja pa niso druzega kakor pretveza za agitacijo in preparacijo delavcev za demokratsko stranko. Če bi se ta gospod doktor zavedal tega, kako je njegovo krošnjarjenje z njegovo demokratsko „Unijo“ neokusno, bi morda še njemu samemu prišlo slabo.

Nemara ta gospod doktor pozna onega gospoda doktorja, ki je odgovorni šef odelka nezgodnega zavarovanja na Cankarjevem nabrežju. Ako ga pozna in upamo da ga, tedaj bi mu bili silno hvaležni, če bi priredil tudi enkrat predavanje s temo „Razmere v nezgodnem oddelku na Cankarjevem nabrežju“. Če bo hotel predavatelj to temo obdelati do dobrega, bo imel materiala dovolj na razpolago. Materiala, za katerega gre, je sila veliko in zelo interesanten je. Takega predavanja naj se gospod doktor nikar ne ustraši. Nič ne de, če bo prav malce zasmrdelo pri tem.

Sodrug, pazite, da nikjer noben delavec ne nasede demokratskim volkovom v jagnjevi koži.

Vestnik organizacije.

Zbelovo. V soboto dne 20. decembra 1924 se je vršil v Zbelovem dobro obiskan shod lesnih delavcev. Kot govornik je prišel na shod sodrug Bradeško iz Ljubljane, ki je v daljšem govoru orisal splošno gospodarsko krizo, koje posledica se kaže v pomanjkanju dela in nezaposlenosti delavcev. Pokazal je na dejstvo, da delodajalski krogi skušajo izrabljati za delavstvo neugodno situacijo za redukcijo itak že nezadostnih delavskih plač. Ko je naslikal celoten položaj na gospodarskem polju in delovnem trgu, je konstatiral, da je deloma tudi delavstvo samo

krivo neblagih razmer, ker še vedno ni prišlo do edinega pravega nazora, da mora na celi črti biti koncentrirano v svojih strokovnih organizacijah ter z združenimi močmi pridobivati vrednost svoji delovni sili in da to svojo delovno silo z združenimi močmi more tudi braniti. So momenti, vsled katerih tu in tam nastaja pavza v ekspanzivnem delu strokovne organizacije. Take pavze zavedno in uvidevno delavstvo porablja za pridobivanje novega članstva, utrditev in konsolidacijo svoje strokovne organizacije na znotraj, za naobrazbo svojega članstva in za utrditev prepričanja med članstvom, da je bodočnost delavstva odvisna izključno le od lastne samopomoči.

Po govoru s. Bradeška in ko so se uredile še nekatere notranje zadeve je bilo slišati marsikatera pritožba. Tako na primer mnenje o nekem Š. I. med delavstvom ni najboljše. Š. menda hoče biti v tovarni bolj papeški kakor pa je papež sam. Pravijo, da delavce pri delu večkrat na nekvalificiran način priganja, češ, da ima podjetje od njih več zgube kakor pa dobička. Kako je to mogoče, da podjetje lahko eksistira, ki ima več zgube kakor pa dobička, nam ne gre v glavo in bi gotovo tudi Š. sam tega ne mogel pojasniti. Ker pa ima Š. domalega trikrat toliko plače kakor ostali delavci, ni izključeno, da ima podjetje pri njem res zgubo. Sicer pa leži zajec drugje za grmom: Š. je namreč tudi trgovec. Kot tak bi seveda rad videl, da delavci pri njem kupujejo, ker pa delavci drugje dobe isto blago ceneje, pa tudi drugje kupujejo. Odtod izvira pri Š. ona nejevolja, mržnja in — zguba. Vsekakor bo Š. dobro storil, da se potolaži in se vede napram delavstvu dostojno, da podjetje ne bo navsezadnje prišlo do prepričanja, da ima res zgubo pri tem, če ima zaposlene „štacunarje“ in „birte“, ker se iz tega razvije v podjetju samem neka vrsta „Freunderlwirtschaft“ na škodo podjetja. Saj vemo, kako se to dela. Končno bi mu tudi nujno priporočali, naj da delavkam pri oddajanju politure mir, da ne bo treba o tem spregovoriti jasnejše besede.

Družbi „Drava“ oziroma upravi tovarne v Zbelovem bi delavstvo bilo hvaležno, če bi preskrbelo ventilacijo, ki bi odvajala prah, ki ga sicer mora požirati delavstvo. Dobro delo bi tudi izvršila, če bi zgradila nekaj modernih stanovanjskih hiš za delavce. V prvem slučaju bi zdravje delavcev bilo varovano, v drugem bi se znebili mnogi sedanjih bivališč, ki za stanovanja niso primerna.

Socialna politika.

Drugod in pri nas. Mestna hranilnica na Kralj. Vinohradih, ki so predmestje Prage na Češkoslovaškem, proslavlja leta 1925 svoj 25letni obstoj. Ta svoj jubilej namerava proslaviti na zelo dostojen način. Že zdaj je namreč upravni odbor vinohradske hranilnice sklenil, da bo kot viden izraz svojega 25letnega obstoja tekom leta 1925 zgradila 10.000 enodružinskih hišic. Vsaka hišica bo imela v pritličju kuhinjo in eno veliko sobo z vsemi pritliklinami, v prvem nadstropju pa dve sobi. Tudi klet in podstrešje bo imela vsaka hiša in lep kos vrta. Ves sistem je urejen tako, da postane vsak stanovalec lastnik hiše. Veljala bo hiša 30.000 čeških kron. Letno obrestovanje in amortizacija bosta znašali 3000 čeških kron, obrestna mera 6%.

Ali bi ne bilo tudi pri nas kaj takega mogoče? Gotovo, ali naši denarni zavodi nimajo za take stvari smisla, njim se gre v glavnem le zato, kako bodo široke plasti ljudstva potom odesušnih obresti odrli.

Stanovanja in stanovanjski najemniki. Že je pretila resna nevarnost, da bodo hišni posestniki po novem letu smeli

najemnike metati na cesto in dvigati najemnino po mili volji. Že so si gospodje hišni lastniki brusili zobe, da vpeljejo za plačevanje najemnin zlato podlago. No, vendar se je vlada oju-načila in jim je v zadnjem trenutku napravila vsaj začasno križ čez njihov račun.

V „Uradnem listu“ št. 120 z dne 23. decembra 1924 je izšla odločba ministrskega sveta, s katero se na podlagi predloga ministra za socialno politiko dosedanja stanovanjska uredba podaljšuje do 1. maja 1925. S tem torej ostane za enkrat vse pri starem. Kaj bo s 1. majem, se še ne da predvideti. Eno pa je gotovo, da pri sedanjem popolnem mrtvilu v stavbni industriji bo 1. maja ravno taka stanovanjska mizerija, kakor je sedaj, če se merodajni faktorji, posebno občine in vlada ne bodo zganili.

Na koncu. Nekdaj so se strokovne organizacije lahko obračale na poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani in priznati se mora, da je poverjeništvu za socialno skrb delavskim strokovnim organizacijam pripomoglo do marsikaterih, če ne mnogih uspehov. Poverjeništvu za socialno skrb se je degradiralo na oddelek, ob enem je pa ta inštitucija zgubila sila veliko na svojem značaju, kajti kmalu so oddelku za socialno skrb odtegnili vsa potrebna sredstva za uspešno se udeleževanje. Era pomoči pri urejevanju raznih sporov in konfliktov ter regulaciji plač je minila. In še ta ostanek je vlada sedaj razmetala. Oddelek za socialno skrb je odpravljen in je na mesto njega vpostavljen drug zmanjšan oddelek pri velikem županstvu v Ljubljani in referent postavljen pri velikem županstvu v Mariboru. Delavske zadeve so v Ljubljani kakor tudi v Mariboru izključene. Delokrog socialnega skrbstva v Ljubljani in Mariboru je omejen samo še na nekatere stvari, pri katerih delavci in njihove strokovne organizacije ne prihajajo v poštev. In še to, kar je ostalo, ima značaj popolne likvidacije. Glede socialnega skrbstva v Sloveniji smo torej pri koncu, kajti rakova pot je pri kraju.

Rovarjenje „Zveze industrijev“ in obrtniških zadrug ni ostalo brez posledic. Organizirani delodajalci zaznamujejo znoten uspeh. Ali naj bomo žalostni radi tega? Nikakor! Vsak zaveden, strokovno organiziran delavec, ki le količkaj pozna sestav in mentaliteto kapitalistične družbe, je že v naprej moral vedeti, da to, kar je buržuazija v sili dala, ista buržuazija ob priliki zopet vzame.

Težišče naše socialne politike se nahaja v naši strokovni organizaciji. Kolikor moči bo imelo delavstvo v svojih strokovnih organizacijah, toliko bo imelo tudi socialne politike. Odvisno bo torej od delavstva samega ali se bo kaka socialna politika sploh izvajala ali ne. Vrednost bo imelo le to za nas, kar si bomo priborili, kajti to bomo znali tudi braniti. Sposobnost pa si bomo pridobili z delom za našo strokovno organizacijo.

Beležke.

Za božične praznike. Vsekakor so bili deležni „prijetnega“ presenečenja delavci cementne tovarne v Zidanemmostu. Ravno pred božičnimi prazniki je uprava te tovarne namreč odpustila 60 delavcev. Ostalo jih je v tovarni še 120, pa še ti se bodo vrstili tako, da jih bo menjaje delalo vsak teden le polovica, druga polovica pa praznovala, seveda brezplačno.

Na plenarni seji Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, katera se je vršila dne 19. decembra 1924, je poročal dr. Pretner o osnutku novega obrtnega zakona. No, to bi na vse zadnje ne bilo nič čudnega, če se gospodje pri trgovski in obrtniški zbornici pečajo s takimi stvarmi. Čudno

pa je le to, da brez doktorjev ne gre, kar pač dokazuje, da imajo g. trgovci in obrtniki silno veliko zaupanje v doktorje. Morda se opravičeno zanašajo na spretnost teh doktorjev, ki menda znajo vsako stvar res najbolj zveržiti. Zdi se, da bo v Sloveniji sploh kmalu zavladal nazor, da se človek pričinja šele pri doktorju.

Vse to bi nas ne zanimalo, če bi g. dr. Pretner ne bil pri tej priliki tudi dejal: „... da se ima razmerje delojemalca napram delodajalcu, ako podjetje le-tega spada pod obrtni zakon, se ima urediti v tem zakonu. S tem se bodo popravile mnoge napake, ki jih je zakrivila naša socialna zakonodaja.“

Smisel nazora g. doktorja je namreč ta, da je sedaj dana prilika vtihotapiti v novi obrtni zakon stvari, ki bi postavljale na glavo zakon o zaščiti delavcev in druge delavcem ugodne reči socialnopolitičnega značaja.

Le počasi, gospodje doktorji. Novi obrtni zakon ni samo vaša stvar in stvar vaše klijentele, novi obrtni zakon je tudi zadeva delavcev. In predno bo iz te moke kaj kruha, bo hote ali ne hote morala gospoda že dovoliti, da bodo tudi delavske strokovne organizacije in delavske zbornice spregovorile svojo besedo.

Tiskarji. V tiskarski stroki je pretila izbruhni stavka. Pogodba, ki je veljala v tej stroki, je namreč potekla in kakor je to pri delodajalcih pač razumljivo, je skušala organizacija tiskarnarjev vsiliti tiskarniškem delavstvu potom nove pogodbe slabše plačilne pogoje. Ker pa je strokovna organizacija tiskarskega delavstva na višku, ni šla stvar tako lahko. Tiskarnarji so uvideli, da bi v eventuelnem odkritem boju gotovo podlegli in so od svoje namere opustili. Tako je po dolgotrajnih razpravah zastopnikov obeh organizacij prišlo do mirnega sporazuma, da se veljavnost stare pogodbe podaljša do 1. novembra 1925. Organizacijo posestnikov tiskarn je proti delavcem baje hujskala tudi Zveza industrijcev. Opravili pa to pot razni sinekuristi pri častiti „Zvezi industrijcev“ niso ničesar.

Velikanski odpust lesnih delavcev. Šumska industrija „Ugar“ v Bosni je brez odpovedi odpustila 2000 delavcev.

Tudi železarna v Zenici v Bosni je odpustila večje število delavstva. Napovedujejo se odpusti še v drugih podjetjih. Brezposelnost se, kakor je videti, širi in narašča kakor kuga.

Vzorno poslovanje. Da se ne bo reklo, da delamo krivico Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ker ta urad večkrat kritiziramo, navajamo sledeči slučaj, ki pač jasno dokazuje, da je ta zavod za naloge, ki jih ima vršiti, skoz in skoz nesposoben. Slučaj, za katerega se to pot gre, se tiče vdove Antonije Cesarec, katera je po svojem možu prejemala rento.

Antonija Cesarec se je odločila, da se vnovič omoži. To svojo namero je tudi naznanila Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Ob enem je tudi vprašala, koliko ji bo Osrednji urad za slučaj njene ponovne možitve izplačal odpravnine.

Antonija Cesarec se nahaja v Zbelovem in je svojo vlogo na Osrednji urad v Zagreb poslala dne 3. junija 1924. Na to vlogo je Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu odgovoril Antoniji Cesarevčevi šele dne 25. oktobra, da bo kot odpravnino prejela znesek, ki odgovarja iznosu triletne rente. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je za svoj odgovor rabil torej celih pet mesecev.

Najlepše pa je na stvari, da je Antonija Cesarec že zdavni drugič omožena, svoje odpravnine od strani Osrednjega urada pa navzlic preteku pol leta še danes nima!

Tako poslovanje je vsekakor naravnost „vzorno“ in bi zaslužilo priznanje, katero bi se mu izreklo najbolj v tej obliki, da se ves Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu z vso njegovo tropo „direktorjev“, načelnikov in juristov v znak priznanja čimpreje razžene.

Gospodarski položaj in delavski razred.

Resolucija, sprejeta dne 18. novembra t. l. na kongresu Delavskih zbornic v Beogradu, po referatu s. dr. Živko Topalovića.

I.

Na svojih kongresih in v svojem tisku kažejo predstavniki kapitalizma s ponosom na porast zunanje trgovine Jugoslavije, na stabiliziranje in trajno dviganje vrednosti dinarja, na zastoje dviganja draginje, na veliki porast delniškega kapitala, na vravnotežnost državnega proračuna, vzlic temu da postaja vsako leto za po nekoliko milijard večji. A če tudi motenja, ki so jih prizadejale gospodarskemu življenju vojne razmere, še v veliki meri trajajo, kažejo zgoraj navedena dejstva, da se vrši obnova kapitalističnega gospodarstva in da kapitalistično gospodarstvo raste.

Ali predstavnikov kapitalizma ta dejstva ne ovirajo, da prihajajo odkrito z zahtevami, da se brzina njihovega bogatenja poveča s popolnim potlačenjem delavskega razreda in rušenjem njegovih dosedanjih socialnopolitičnih pridobitev, če tudi večina delavskih plač ne dosega niti polnih $\frac{2}{3}$ predvojnih plač in stoje iz pod minima potrebnega za življenje. Te zahteve predstavnikov kapitalizma so podpirale vse dosedanje vlade in so dobile izraza na eni strani v pripravljanju protidelavskih zakonskih projektov po raznih ministrstvih, z druge strani pa v odredbah, ki jih je izdalo ministrstvo za socialno politiko na osnovi zakona o zaščiti delavcev in končno v splošni politiki vlad napram pravici delavstva do organiziranja in borbe.

II.

Rudarski delavci iz cele države so izvzeti popolnoma protizakonito iz splošnega zavarovanja delavcev in ministrstvo za šume in rude jih hoče izključiti tudi iz delavskih zbornic s tem, da se noče pokoravati naredbi ministrstva za socialno politiko glede pobiranja prispevka za Delavske zbornice, čeprav je po zakonu o zaščiti delavcev edino minister za socialno politiko upravičen odrediti pobiranje te doklade. Z novim načrtom rudarskega zakona se hoče izvesti popolno militariziranje rudnikov, odpraviti osemurni delovni čas v njih in znatno povečati izkoriščanje rudarskih žen, dece in mladostnih delavcev. Protestirajoč proti tej protidelavski politiki ministrstva za šume in rude, ki se sistematično izvaja v kljub vsem spremembam raznih vlad v državi, izjavlja kongres Delavskih zbornic, da v vprašanju načrta novega rudarskega zakona popolnoma soglaša z zahtevami, ki jih je postavila enketa Delavskih zbornic, ki se je vršila 4. novembra 1923 v Brodu na Savi.

III.

Kakor rudarji so izvzeti tudi železničarji protizakonito iz splošnega zavarovanja, ker je s posebno naredbo ministrstva sabračaja o zavarovanju železničarjev pogažena avtonomija zavarovanja in so zmanjšane materialne pravice zavarovancev. Zakon o državnem prometnem osobju ravna z železničarji kakor z državnimi nameščenci in to samo zato, da bi jim odvzel elementarne pravice

do organiziranja in stavke. Kongres Delavskih zbornic zahteva, da se spremeni naredba o zavarovanju železničarjev v smislu zakona ali dovedejo železničarji v zvezo splošnega zavarovanja; da se spremeni zakon o državnem prometnem osebnju tako, da bo v skladu z zakonom o zaščiti delavcev, da se železniško gospodarstvo kakor vsaka druga gospodarska panoga, popolnoma loči od državnega proračuna in postavi na trgovsko podlago.

IV.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je sklicalo ob priliki izdelovanja novega obrtnega zakona gospodarsko enketo, od katere pa je izključilo Delavske zbornice. To gaženje zakona o zaščiti delavcev se je izvršilo z namenom, da se unesejo kot sklepi gospodarske enquete v zakon bistvene spremembe zakona o zaščiti delavcev in zakona o zavarovanju delavcev, ki merijo na podaljšanje delovnega časa in na to, da se napravi zavarovanje delavcev za življenje nezmožno.

Isto ministrstvo je izdelalo načrt zakona o gospodarskem svetu, ali tudi njega ni predložilo v izjavo Delavskim zbornicam v nameri, da bi se vpliv delavskega razreda v tej korporaciji ne čutil.

Kongres Delavskih zbornic odločno protestira proti tem protizakonitim postopanjem ministra za trgovino in industrijo, ki se je spremenil v organ za izvrševanje volje organizacij poslodavcev. Ako obstoja v vprašanju reguliranja odnosno med delavci in delodajalci posebna zakonodaja in posebno ministrstvo za socialno politiko, potem se obrtni zakon in ministrstvo za socialno politiko v obče ne smejo baviti se temi vprašanji. Kongres zahteva brezpogojno, da bo imelo delavstvo v gospodarskem svetu svoje predstavništvo. (Dalje sledi.)

Prosveta.

„Inšpekcije Rada i radnički povjerenici“ (inšpekcije dela in delavski zaupniki) je naslov brošure, ki jo je izdal uradnik Inšpekcije dela v Banjaluki Ibrahim Dzafčić. Brošura vsebuje kratek pregled delavske zaščitne zakonodaje ter svrhe in značaj Inšpekcije dela, ki je avtor svoječasno podal v obliki referata na I. konferenci delavskih obratnih zaupnikov v Banjaluki dne 6. aprila 1924. Knjižica obsega 50 strani in jo je izdala Štamparija „Glas Krajine“ d. d. v Banjaluki.

Razno.

Samuel Gompers. V Ameriki je umrl v visoki starosti dolgoletni predsednik ene izmed najmočnejših strokovnih organizacij na svetu Samuel Gompers.

Na tega moža se ob priliki še vrnemo.

Zavodi za preiskovanje gozdov v Češkoslovaški. Ravno kar so se vršila v češkoslovaškem poljedelskem ministrstvu posvetovanja o organizaciji nove poslovne panoge takozvanega gozdnega preiskovanja. — Gozdnogospodarska državna uprava namerava v tem oziru razdeliti celo republiko v tri distrikte. Češka s pretežno umetnimi gozdniimi kulturami, Moravsko in Šlezijo kot prehodni distrikt ter Slovaško in Podkarpatsko Rusijo s prirodnimi gozdovi. V ta namen naj bi se ustanovili trije preiskovalni gozdarski zavodi v Pragi, v Brnu ter v Banské Slávnici.

Bolgarska žetev v letu 1924. Iz „Slova“ posnemamo, da je znašala žetev pšenice letos 960.000 ton (napram 986.000

ton v lanskem letu), rži 167.400 ton (lani 174.000) ton, ovsa 149.700 (lani 153.000) ton, ječmena 742.000 (lani 682.000) ton.

Patriotizem kapitalistov pa tak! Časopisje na Angleškem se je minulega meseca obširno bavilo s tožbo, ki jo je naperila znana tvrdka Krupp v Nemčiji proti angleški tvrdki Vickers. Angleška tvrdka Vickers je že pred vojno izrabljala Kruppov patent za izdelovanje vžigalcev za topovske izstrelke, razume se, da proti primerni odškodnini. Patent nemške tvrdke Krupp je Angležem v vojni proti Nemcem dobro došel. Po sklenjenem miru pa se je angleška tvrdka branila še nadalje plačevati odškodnino, vsled česar jo Krupp toži za odškodnino. Vsa stvar dviga precej prahu v Nemčiji.

Ali ni patriotizem kapitalistov lep? Le pomislimo, Nemška, visoko patriotska tvrdka, da za denar Angležem na razpolago patent, s katerim ti potem uspešno streljajo na nemške vojake!

Največja drevesa rastejo vsekakor v Kaliforniji. Najobsežnejša skupina takih dreves se nahaja v severni Kavalari. Imenujejo jih Redwooddrevesa. Opažajo se na njih posledice požarov, ki so nekdanj divjali preko njih. Ogenj je napravil v nekatere drevesa take luknje, da bi šel lahko skozi nje jezdec na konju. Starost teh velikanskih dreves, ki so visoka 300 čevljev in imajo primera 45 čevljev, je nad 4000 let. Sedaj skušajo nasaditi iz teh dreves nove drevesne narastke, kar pa je že tudi dobro uspelo.

Mamutovo drevo raste zelo počasi. Rdeči les Mamutovega drevesa je izredno velike vrednosti.

Izkaz.

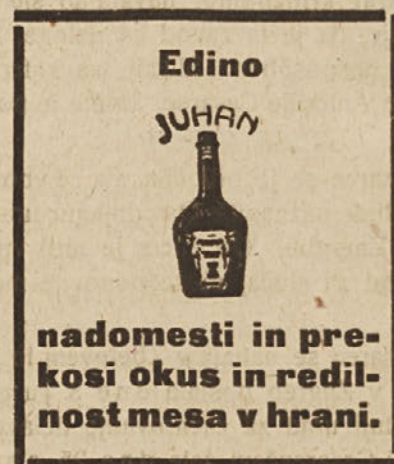
Lesni delavci in delavke tovarne za vpognjeno pohištvo v Zbelovem so za stavkujoče steklarje v Zagorju in Hrastniku nabrali 341 Din. — Sodrugi, posnemajte jih.

Delavski koledar 1925 je izšel!

Naročila in predplačila sprejema Strok. komisija za Slovenijo v Ljubljani, vsa osrednja društva, strokovna tajništva v Mariboru in Celju. V koledarju je priobčenih precej člankov, tako o socialni zakonodaji, o bolniškem zavarovanju, o § 1154 b, o pokojninskem zavarovanju itd. — Je mnogo obširnejši od lanskega, a cena je ista.

V platno vezan izvod stane 14 Din, v polplatno vezan 12 Din

Zaupniki, ki bodo koledar razpečavali, dobe 10% popusta.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.